

EXCUL HANDLEIDING

SAMENVATTING

OP VOORHAND

- Zorg voor een kaart van de omgeving
- Zoek interessante gebieden op
- Stel een (flexibel) programma op
- Zorg voor excursiemateriaal en determinatieboeken

TIJDENS HET KAMP

- Motiveer je iedereen om mee te gaan
- Hou je het veilig en legaal op excursie
- Geef je extra uitleg aan mensen die minder kennen

NA HET KAMP

- Geef je waarnemingen in op waarnemingen.be
- Geef je waarnemingen door aan de beheerders

Beste Excul,

Je hebt - al dan niet vrijwillig - de rol van excursieleider op een JNM-kamp tot jou genomen!

Excul zijn is een verrijkende ervaring, je leert de streek kennen, kaartlezen, interpreteren, verantwoordelijkheidszin...

Jouw taak op kamp is meer dan gewoon wat voorop wandelen/fietsen, want je bent verantwoordelijk voor een belangrijk deel van het programma! Wees dus goed bewust van de zware, maar fijne taak die op je schouders rust.

In deze handleiding trachten we je stap per stap werkwijzes en ideeën te geven om tot een geslaagd (natuurstudie)kamp te komen.

Bedankt!

Heb je voor, tijdens of na je kamp problemen, dan kan je altijd terecht bij

- de kampensec: kampen@jnm.be
- het Bondssec: kampadmin@jnm.be of **09/223 47 81**
- de bondsping: bondsping@jnm.be

NOODNUMMER JNM:

0486 13 54 20

Enkel voor extreme noodgevallen

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	2
Op voorhand	2
Tijdens het kamp	2
Na het kamp.....	2
Vorbereiding	6
De kaart.....	6
Het programma.....	6
Excursieplekken zoeken	6
Info over een specifieke excursieplek	11
Een programma opstellen.....	11
Materiaal.....	11
Op kamp.....	14
De avond voordien.....	14
Op excursie	14
's Morgens in de vroege	14
Onderweg	15
In het natuurgebied	15
Amateurs en N00bz	15
Vlindernetjes in Wallonië.....	15
Ethische shizzle	16
Enkele ideeën voor excursies.....	16
Good old 'planten en beestjes determineren'	16
Nachtelijke avonturen.....	16
Nachtvlinderval	16
Trip-Traps	17
Fossielen kappen	17
Vroegochtendexcursie	18
Trekkampen	18
Na het kamp.....	19

eigen notities	20
Contactgegevens JNM Nationaal:.....	21
Adres Bondssecretariaat:.....	21
Telefoonnummer:09/223 47 81.....	21
Op de site: JNM.be/KC.....	21
E-mailadressen:	21

Herwerkt 2022-03-15 - Proesmans + Pepijn (NSC)

VOORBEREIDING

Het mag voor sommigen heel logisch klinken, maar een goed kamp zit hem in de voorbereiding. Dit betekent zowel de juiste kaarten verzamelen, als een goed gepland programma voorzien als voldoende excursiemateriaal meenemen.

DE KAART

Eigenlijk heel eenvoudig en evident maar je hebt dus een kaart nodig op kamp. Zelfs al ken jij de hele streek op je duimpje, een kaart komt altijd van pas, al is het maar om afstanden van een dagtocht te voet goed in te schatten.

De beste kaart is natuurlijk **de stafkaart** maar voor piep- en inikampen kan een goede wandel- of fietskaart ook handig zijn. Het belangrijkste op een kaart zijn herkenningspunten zodat je gemakkelijk de voorbereide excursieplekken kan vinden als je op kamp bent. Aangeduide wandelroutes op je kaart zijn een bonus, maar niet nodig. Vooraf enkele excursieplaatsen aanduiden is een must.

Stafkaarten kan je online kopen bij het NGI (ngi.be/NL/NL1-1.shtm), maar ook in een outdoor-winkel, zoals bv. de AS Adventure. Zorg zeker dat je deze op voorhand koopt als je naar een streek gaat die je minder goed kent, op kosten van de afdeling of het kamp.

HET PROGRAMMA

Excursieplekken zoeken

Ieder gebied is uiteraard anders, in het ene gebied is al meer te zien dan in het andere. Het is dus belangrijk dat je op voorhand de echte topgebiedjes kent die je zeker gezien moet hebben. Probeer om voor een beetje variatie te zorgen (een hele week lang kalkgraslandjes doen in de Viroin is natuurlijk fijn, maar ook een dag naar een bos gaan moet ook - zelfs al is hier op het eerste gezicht minder te zien.)

Op natuurstudiekampen komt natuurstudie op de eerste plaats natuurlijk, maar gebiedjes met bijvoorbeeld zwemgelegenheid of een dorp met een marktje zijn zeker een bonus!

Excursieplekken vind je door volgende personen/verenigingen eens te contacteren:

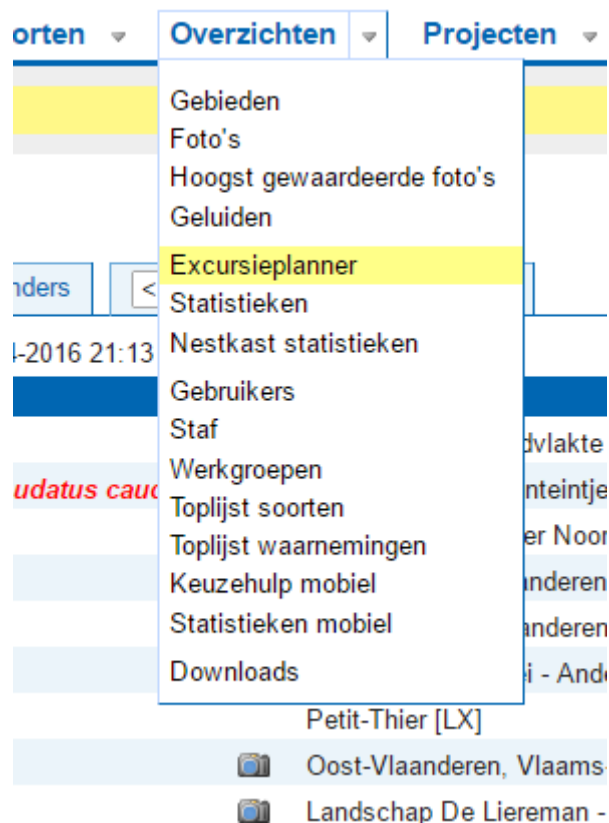
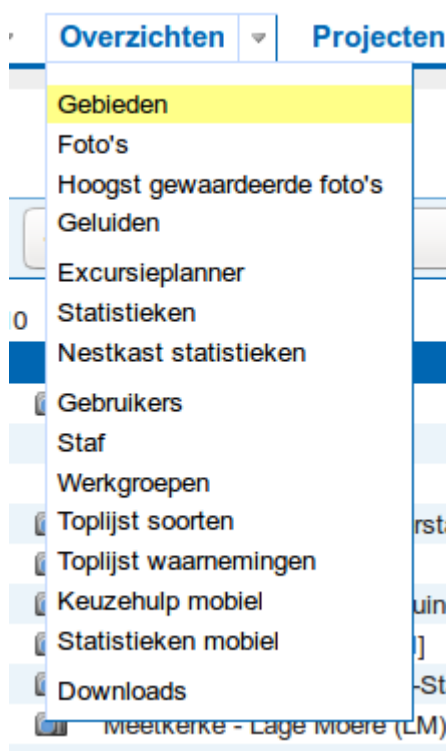
- De lokale JNM-afdeling (www.jnm.be)
- Lokale Natuurpunt-afdeling (of andere natuurverenigingen ter plekke) (natuurpunt.be in Vlaanderen, natagora.be in Wallonië)
- De lokale boswachter (www.natuurenbos.be)
- Ouwe sokken
- Natuurstudiefreaks in de JNM (jnm.be/natuurstudiewerkgroep of nwg_lijt@jnm.be)
- Voormalige exculs

Daarnaast biedt ook het wereldwijde web tal van mogelijkheden om gewoon van achter de computer te snuisteren naar toffe excursieplekken:

- natagora.be/reserves is een mooie en toegankelijke website waar je snel de reservaten van de Waalse tegenhanger van Natuurpunt kunt ontdekken.
- maps.google.be of openstreetmap.org zijn voor gevorderden ook een optie. Ben je op zoek naar iets specifiek, zoals habitats als pioniersvijvers in verlaten groeves, oude spoorwegbeddingen of kleine bruggetjes over poldergrachten dan zul je het met deze websites moeten doen. Los daarvan is het natuurlijk ook altijd tof om eens te koekeloeren wat de satelliet allemaal rond jouw kampplek ziet.
- biodiversite.wallonie.be is de makkelijkste manier om natuurgebieden in Wallonië te vinden zonder voorkennis.
- waarnemingen.be heeft ook een functie om op zoek te gaan naar excursieplekken. Je moet eventjes zoeken voor je alles vindt – laat dit je niet tegenhouden.

Waarnemingen.be: excursiegebieden zoeken

De eerste mogelijkheid is om via de excursieplanner je kampplek aan te geven. Dan krijg je een overzicht wat er in een bepaalde straal (bvb. 10km) rond dat punt in een bepaalde periode (bvb. afgelopen zomer) gezien geweest is. Dan kan je verder doorklikken voor een bepaalde soort naar waar die exact gezien is.

Je tweede optie is

om te zoeken op gebied. Hier kan je de naam van de (deel)gemeente ingeven en dan krijg je de recente waarnemingen in die (deel)gemeente - wanneer je op de gemeente klikt.

Interessanter wordt het als je het aanpast naar de waarnemingen van de zomer een jaar terug (of nog vroeger) of als je doorklikt naar informatie over je omgeving. Dan krijg je onderaan de pagina een lijst met gebieden die in die (deel)gemeente klikken en zo ontdek je soms toffe maar onbekende plekken na het nodige doorklikken!

Gebieden

type

naam

provincie

#	Naam	Gemeente	Provincie
24005	Brugge	Brugge	West-Vla

Brugge

Type: Gemeente Status: Actief

Waarnemingen

Vernieuwd op: 06-04-2016 23:53 Volgende vernieuwing na: 07-04-2016 0:03

soortgroep Alle >= onbekend

begindatum 2015-04-06

einddatum 2016-04-06 20 Alle Alleen eigen waarnemingen OK

rijen Zonder mijn eigen waarnemingen

Datum	#	Gedrag	Soort	Waarnemer	Subgebied
06-04-2016	2	opvliegend	Patrijs - <i>Perdix perdix</i>	Paul Decuyper	oost (OTSO)
06-04-2016	1	ter plaatse	Wilde Eend - <i>Anas platyrhynchos</i>	Johan en Karin Steuperaert-Mels	Scheepsdale/Nieuwege (OVSN)
06-04-2016	1	ter plaatse	Parkeend - <i>Exo</i>	Rony Lierman	Damse Vaart

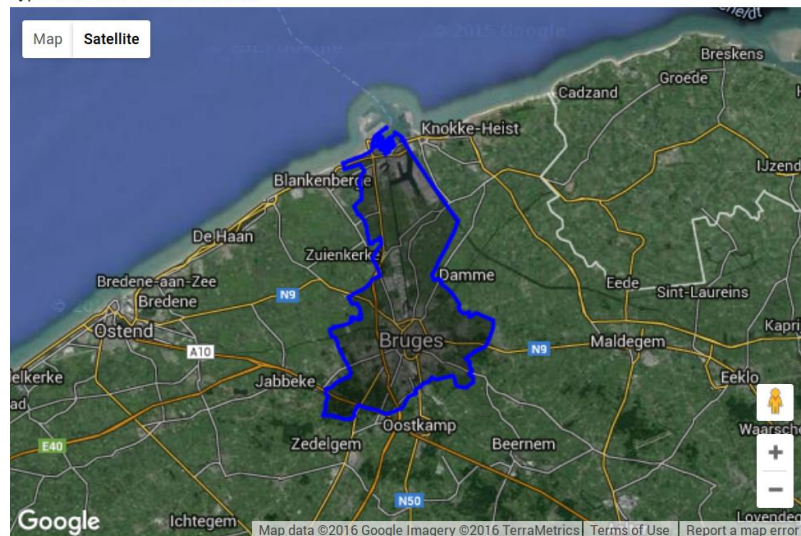
West-Vlaanderen

Over dit gebied

- [Informatie](#)
- [Waarnemingen](#)
- [Foto's](#)
- [Geluiden](#)
- [Waargenomen soorten](#)
- [Fenologie](#)
- [Statistieken](#)
- [Toplijst soorten](#)
- [Projectwaarnemingen invoeren voor dit gebied](#)

Brugge

Type: Gemeente Status: Actief

Informatie

» [Route via Google Maps](#)

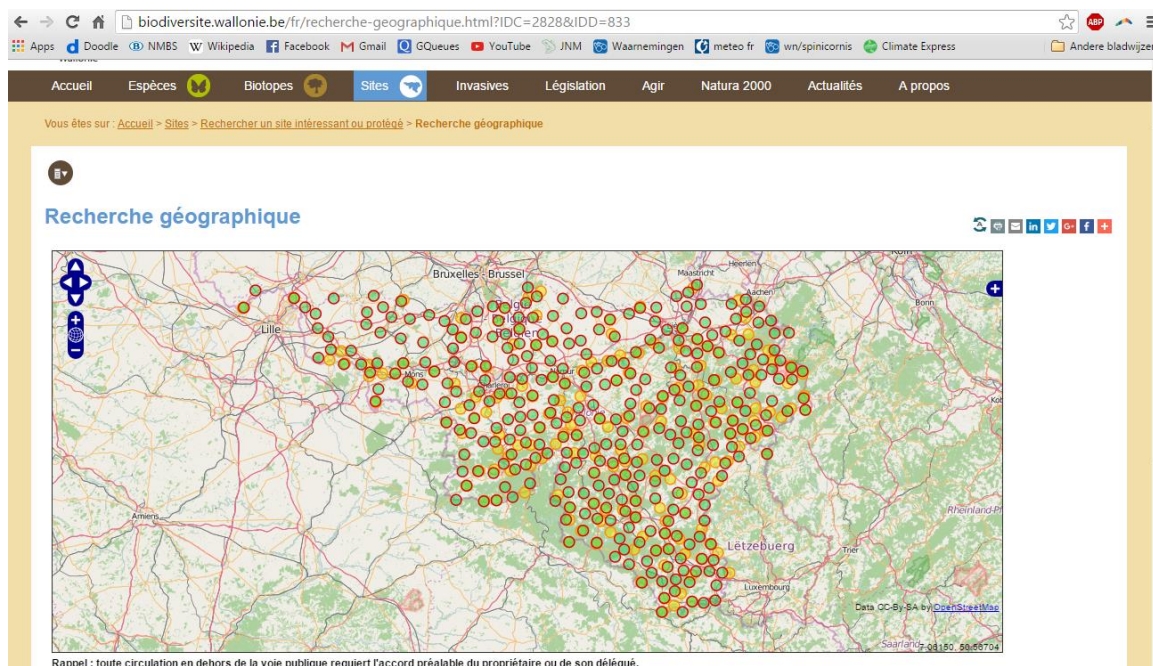
West-Vlaanderen

Over dit gebied

- [Informatie](#)
- [Waarnemingen](#)
- [Foto's](#)
- [Geluiden](#)
- [Waargenomen soorten](#)
- [Fenologie](#)
- [Statistieken](#)
- [Toplijst soorten](#)
- [Projectwaarnemingen invoeren voor dit gebied](#)

Biodiversite.wallonie.be

Klik meteen op <http://biodiversite.wallonie.be/fr/recherche-geographique.html?IDC=2828&IDD=833> om er te raken. Klik op een bolletje voor het adres en meer info.

Info over een specifieke excursieplek

Over heel wat natuurgebieden valt er op eenvoudige wijze info te vergaren over de geschiedenis, het beheer, de bijzondere biotopen, het belang van de ondergrond...

De hierboven genoemde personen/verenigingen weten vaak meer: de beste verhalen en weetjes zal je van hen krijgen!

Daarnaast kan je eens rondvragen of googlen naar eventuele brochures, boeken, folders, websites, ... over het gebied. Dikwijls is het maar een kleine moeite om als een ware kenner van de streek of het reservaat over te komen!

Een programma opstellen

Een goede voorbereiding is enorm belangrijk.

Zorg dat je zeker al een lijst hebt met de beste gebiedjes uit de omgeving en een programma, maar wees flexibel! Weersomstandigheden op het kamp zelf zijn belangrijk, in de regen naar vlinders zoeken is vrij zinloos – zelfs op een veelbelovend kalkgrasland. Planten blijven natuurlijk braaf zitten, dus als de lucht 's ochtends onheilspellend donker kleurt, vergeet dan dat kalkgraslanddikkopje en ga gewoon zoeken naar stekende wolfsklauw ;)

MATERIAAL

Uiteraard ben je op een excursie niks zonder goed excursiegerief. Zorg dat er netjes, potjes, gidsen,... mee zijn. Je kan deze zelf meenemen, materiaal van je afdeling lenen of bij nationaal vragen.

Hier een lijst van wat je kunt meenemen:

- **Verrekijkers:** simpel maar belangrijk!
Voor de gevorderde excul: leg uit hoe je beide ogen scherpstelt.
Voor de beginnende excul: zorg dat je het weet tegen het kamp ;)
- **Telescoop:** nog simpeler, maar minder belangrijk en minder handig om aan te geraken en mee te slepen. De voordelen zijn de gigantische bijhorende 'streetcred' en je hoeft niks spectaculairs te

zien om hiermee piepers, ini's en lamme pubers aan natuurstudie te laten doen.

- **Vlindernet:** het absolute minimum, iedereen houdt van vlinders! Bovendien bijzonder efficiënt als muggennet voor uw kop in vochtige bossen.
- **Sleepnet:** een stevig vlindernet waarmee je door bermen en grasladen sleept. Je ontdekt beesten die je nooit eerder zag! Helaas meestal niet te determineren en nogal obscure beesten maar toch ook veel uitermate sexy lieveheersbeestjes.
- **Klopnet:** is voor strevers en kan eenvoudig vervangen worden door een laken of een paraplu. Het concept? Duw de boom en zie wat eruit komt vallen.
- **Waternet:** net om mee in het water te gaan. Deze zijn veel steviger.
- **Fuik:** eveneens in de categorie om te vangen maar dit keer met minder moeite. Het concept? Leg het in het water, haal het er later uit en zie wat er in kwam zwemmen en er niet meer uit geraakte. Je hebt heel handige en goed werkende amfibie- of visfuiken maar je kan er ook zelf maken met behulp van een simpele waterfles (zie internet of vraag eens rond). Je kan een **amfibieënfuik** lenen bij nationaal
- **Bodemval:** idem als fuik maar voor minder sexy beesten (mijn excuses aan de miljoenpootminnende medemens). Het concept? Steek een pot met water+beetje zeep+lokmiddel (eventueel, bvb. wijn) in de grond met de rand op dezelfde hoogte als de grond errond. Check enkele dagen wat er zo lomp was om er in te vallen en niet meer uit te geraken.
- **Muizenvallen:** idem als bodemval maar niet dodelijk, wel voor sexy beesten en meer werk. Zie internet of vraag aan de NWG
- **Loupe:** om alles wat klein is beter te bekijken. Ook voor planten die iets moeilijker te determineren zijn.
- **Insectenzuiger:** cool ding om insecten mee in een potje te zuigen. Dit is functioneel voor fanatieke insectenliefhebbers en supertof voor het merendeel van de piepers.

- **Potjes:** jah, potjes, uiteraard, potjes, maakt niet uit wat: plasticen brol, uitgebreide loupepotjes, uitgewassen bokaaltjes, proefbuisjes... Een must voor iedereen die beesten vangt en niet wilt dat ze onmiddellijk terug weg zijn.
- **Batdetector:** zorgt dat je de geluiden van vleermuizen kan horen. De één vindt dit ongelooflijk saai (en terecht), de ander echt cool en functioneel.
- **Zaklamp:** da's dus niet enkel om je eigen slaapzak terug te vinden in de tent. Het concept? Steek aan, schijn over velden en zie dikke beesten die je in het donker niet zag.
- **Nachtvlinderval** (in de volksmond: **mottenbak**): zoals een fuik maar dan met lucht in plaats van water. Ahja, en het moet donker zijn en in het midden zit een sterke lamp. Hiermee vang je nachtvlinders en talloze andere coole beesten die je anders onmogelijk kunt vinden.
- **Zeef en trierbak:** onmisbaar om bodemorganismen (bodemorganismen zijn de max, Kenny!) boven te halen. Het concept? Schep een hoop bodem in je zeef, schud aan de zeef en kijk wat er allemaal in de bak onder de zeef krioelt.
- **Feromonen** (voor de gevorderden): Deze worden vooral gebruikt om bepaalde nachtvlinders te lokken.
- **Pan traps** (voor gevorderden): om vliegen, muggen, bijen, hommels, wespen en andere bloembezoekend ongedierte te vangen. Het concept? Een geel, wit en blauw kommetje vullen met water (+ eventueel zeep) en wachten maar! Bezint echter voor ge begint, de buit zal dikwijls moeilijk te determineren vallen.
- **Cameraval:** zoals een net, val of fuik maar dan zonder het beest aan te raken. Het concept? Hang een camera met bewegingssensor aan een boom, leg er aas voor en kijk enige tijd later wie of wat er allemaal op de foto/film staat.
- **Plaaster:** voor als je echt geen goesting hebt om zinnige dingen te doen: maak een afdruk in plaaster van een pootafdruk in de modder.
- **Spiegeltje:** kijk ermee naar de onderkant van de paddenstoelen of in de holte van een boom, bunker of muur.

- **Determinatieboeken en zoekkaarten:** zodat je toch weet wat het is, als je iets vangt
- **Uw ogen:** voor sommige beesten en planten en paddenstoelen en bomen en ... volstaan je ogen, eventueel na het nodige zitten wachten in stilte.
- **Uw oren:** vogelgeluiden (en andere geluiden) zijn altijd leuk. Enkele zijn simpel te herkennen, zoals een tjiftjaf en koekoek. Probeer ook eens de Geelgors (roep: 'Geef mij nog een pintje biiiiiieeeeeeeeer') en de Groene specht (roep: een soort van groen lachen) te horen. Veel vogelgeluiden zijn enkel door specialisten te herkennen, maar oefening baart kunst!
- **Uw handen:** eeuwenoude tool om dingen mee te plukken of te vangen. Niet vergeten!

Nationaal heeft een boel materiaal dat je kosteloos kan lenen voor je kamp. Kijk eens op jnm.be/kc.

OP KAMP

DE AVOND VOORDIEN

De avond voor je op tocht gaat, zoek je wat geïnteresseerden en bekijk je de route die je moet fietsen richting het gebied.

Het kan veel helpen om de dorpjes en andere herkenningspunten waar je langs moet op te schrijven - zo vermijd je dat een hele meute op je staat te klagen en te zagen wanneer je wéér eens de kaart boven haalt.

OP EXCURSIE

's Morgens in de vroege

Ga er niet van uit dat je stipt om het gewenste uur kan vertrekken. Sommige mensen staan niet zo keihard te springen om er op uit te gaan als jezelf op dit moment, het is dus belangrijk ze vooraf wat te motiveren (bv. wanneer je een zware fietstocht gaat doen) en iedereen te

informereren (naar waar gaan we, wat kunnen we zien,...). Vergeet in ieder geval je **wekker** niet te zetten!

Onderweg

Aangezien jij de excul bent en dus de weg kent, heb je een belangrijke positie vooraan in de groep. Zorg ervoor dat de groep **samenblijft** en gewonden zo sterk mogelijk beperkt worden.

Wacht vaak genoeg op achterblijvers, maar doe dit op **veilige plaatsen**, zoals een rustige weg, op een vlak stuk of bovenop een helling, ergens in een zijberm. Wacht nooit onderaan een helling – als een rem niet werkt, creeër je een potentieel bloedbad!

Houd dus rekening met het feit dat niet iedereen zo'n goeie klimmer/afdaler is en wees niet bang om even te vertragen/stil te staan. Het voorkomt vele onnodige ergernissen van medekampdeelnemers en kwijtgeraakte deelnemers.

Hou ook rekening met privé domeinen, vermijden of discreet zijn is de boodschap want de flikken of eigenaar zijn in dit geval niet uw vriend!

IN HET NATUURGEBIED

Uiteraard is het altijd best om je aan de regels te houden. Soms is dit onmogelijk (bvb bij wildkamperen). In dit geval wees je altijd zo discreet als mogelijk. Vraagt de privé-eigenaar om weg te gaan, doe je dit onmiddellijk.

Amateurs en NOObz

Op kamp zijn altijd mensen mee die minder ervaring hebben met natuurstudie. Behandel hen met respect! Ook jij begon ooit zonder er iets van te weten. Spreek hun af en toe aan, wijs hen op de interessante waarnemingen en leg rustig uit.

Vlindernetjes in Wallonië

In Wallonië is het vaak een probleem om open en bloot met vlindernetjes rond te lopen. Zeker gebiedjes zoals Torgny in de Gaume of de Hoge Venen lopen vol met boswachters -allergisch aan netjes. Hier hou je je netjes dus best op zak of ben je op zijn minst op je hoede. Zonder in stereotypes te vervallen kan wel gesteld worden dat Waalse

boswachters in het algemeen lui zijn en niet uit hun jeep komen als het niet nodig is. Wandelpaden zijn dus veiliger, maar blijf steeds op je hoede! Je netje gebruiken is op eigen risico! Zeg niet dat ik het niet gezegd heb!

Ethische shizzle

Uiteraard ben je als excu! verantwoordelijk over hoe je excursiegroep zich gedraagt. Geen vuurtjes stoken in gevoelige/brandgevaarlijke gebieden, geen kwetsbare soorten plukken of verzamelen, geen afval achterlaten, verstoring verminderen... Allemaal heel evidente dingen, maar wel enorm belangrijk!

ENKELE IDEEËN VOOR EXCURSIES

GOOD OLD 'PLANTEN EN BEESTJES DETERMINEREN'

in een heerlijk fris bos of op een gloeiendheet grasland

De klassieke JNM-excursie, die wij allen onderhand al zo goed kennen. Veel uitleg is hier niet voor nodig, aangezien de vorige paragrafen van deze handleiding hier al over gingen. Denk eraan: bonuspunten voor een zwemlocatie ;)

NACHTELIJKE AVONTUREN

De laatste jaren hebben heel wat JNM'ers zich op het vangen en determineren van nachtvlinders toegelegd. Dit in combinatie met een schemer/zoogdierentocht, het plaatsen van Life-traps, kampvuurliedereren e.d. kan voor onvergetelijke momenten zorgen.

Nachtvlinderval

Informeer vooraf naar de mogelijkheid om **elektriciteit** of een generator te krijgen om een **nachtvlinderval** in de buurt van de kampplaats te kunnen gebruiken. Sta op tijd op om de vangst te bekijken. Sommige vlinders worden al vroeg weer actief en vliegen weg; vogels kunnen 's morgens een hapje komen nemen van al het lekkers dat in die val zit

(Proesmans kan getuigen van een zwarte roodstaart die ooit in de val is gevlogen).

Trip-Traps

Life-traps zijn **muizenvallen** waarbij de muis er levend van afkomt. Ze zijn interessant om deze verborgen wezentjes op naam te brengen en eens van dichtbij te kunnen zien.

Let erop dat je verstandig omgaat met het bestuderen van de zoogdiertjes. Zeker spitsmuizen zijn zeer stressgevoelig en kunnen snel sterven in de vallen. Hou de beesten dus ook niet langer bij dan nodig. Je moet de vallen **om de twee uur controleren**, tenzij je dode dieren uit de val wilt halen! Zorg ook dat de vallen juist staan (gaas naar onder).

Als je iets wil vangen, zet je de vallen al een paar dagen op voorhand uit met aas, maar nog niet op scherp. Op deze manier zullen de muizen al wat wennen aan de vallen, waardoor ze er sneller in zullen lopen wanneer ze op scherp staan.

Als aas kan je een mengsel van pindakaas en haver gebruiken voor muizen. Spitsmuizen komen vooral af op visafval, dat je in viswinkels met wat geluk gratis kan meekrijgen. Gebruik visafval, want zo is het milieubewuster dan bv. tonijn te kopen.

Duid de vallen goed aan met bvb vlaggetjes, zodat je geen vallen vergeet (al dan niet met nog een muis die erin vastzit).

FOSSIELEN KAPPEN

Een origineel idee voor excursies is om fossielen te gaan kappen. Voor veel jnm'ers zijn dit nog helemaal onbekende soorten. Op fossiel.net vind je informatie over locaties. Hiervoor heb je het juiste materiaal nodig (**hamer en beitel**), dus zorg dat je goed op voorhand deze excursie plant en via mail of convo de deelnemers vraagt om het gerief mee te nemen. Bovendien zijn veel goede locaties om fossielen te kappen niet toegankelijk of gevaarlijk (bv steengroeves), kijk dus altijd uit, en informeer je goed als je deze excursie plant

VROEGOCHTENDEXCURSIE

Vroegochtendtochten kunnen interessant zijn in gebieden met grote zoogdieren (das, everzwijn, edelhert...) of voor vogels. Vaak zijn dit nogal schuwe dieren. Bovendien weet de auteur uit ervaring dat je als je te veel van deze excursies houdt, je op het einde van het kamp niet veel vrienden meer overhoudt. Maak vroegochtendexcursies dus niet verplicht, zodat je met **een kleine, gemotiveerde groep** op stap kan en in de voormiddag kan uitslapen. Voor de rest van de groep kan je eventueel iemand aanduiden die een alternatieve excursie organiseert in de voormiddag. Laat de uitslapers ontbijt maken!

TREKKAMPEN

Op trekkampen is de excul de belangrijkste persoon, want je zorgt ervoor dat de groep niet hopeloos verdwaalt.

Plan de hele route goed op voorhand en voorzie alternatieve (**kortere**) **routes** voor in geval van onvoorziene omstandigheden. Schat ook goed in **hoe lang** je er over doet tussen twee winkels en zorg samen met de foer dat er genoeg eten mee is. Als je in drogere gebieden (zoals Spanje) gaat rondtrekken, weet waar je **water** kunt inslaan.

Voor noodgevallen neem je zilvertabletten mee: hiermee kun je rivierwater zuiveren als het moet.

Ook de **slaapplaatsen** plannen is bij trekkampen belangrijk. Aangezien de meeste gebieden waar deze kampen doorgaan dunbevolkt zijn is het vaak safe om te wildkamperen. Zoek op voorhand de lokale wetgeving op. Plaatsen waar kamperen illegaal is, wees discreet of zoek naar een camping of tuin waarin je mag slapen van de eigenaar.

In België zijn plaatsen voorzien waar je, met een **kleine groep** voor een **bepaalde tijd** mag slapen. Zie bivakzone.be voor meer info, wat mag en waar het is.

NA HET KAMP

Zorg ervoor dat alle waarnemingen in waarnemingen.be, waarneming.nl of observado.org terecht komen.

Conservators kunnen en zullen ook zeer geïnteresseerd zijn in wat een bende jongelingen allemaal gevonden hebben in 'hun' gebiedje. Je kunt waarnemingen van waarnemingen.be vlot exporteren en doorsturen naar hen!

[illegible]

CONTACTGEGEVENS JNM NATIONAAL:

ADRES BONDSSECRETARIAAT:

Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent

TELEFOONNUMMER: **09/223 47 81**

OP DE SITE: **JNM.BE/KC**

E-MAILADRESSEN:

Praktische kampvragen: kampadmin@jnm.be

Inhoudelijke kampvragen: kampen@jnm.be

Tijdens de kampenzomer:

NOODNUMMER

0486/13 54 20

(maar probeer toch altijd eerst eens het **Bondssec**: 09/223 47 81)